

Opetus- ja kulttuuriministeriö

seija.rasku@gov.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö

markku.virtanen@gov.fi

Viite: Osaamisen tunnistamisen työryhmän järjestämä kuulemistilaisuus 11.11.2021

Asia: JHL ry:n lausunto osaamisen tunnistamisen nykyisistä haasteista

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry kiittää mahdollisuudesta osallistua Osaamisen tunnistamisen työryhmän järjestämään kuulemistilaisuuteen ja lausua osaamisen tunnistamiseen liittyvistä haasteista työelämässä. JHL kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

Terminologia on selkeytettävä

Osaamiseen ja jatkuvaan oppimiseen liittyvä terminologia on häilyvää ja vaihtelevaa. Jatkuva oppiminen -ajattelu vaatii oman termistönsä, jotta kaikille on selvää mistä aina kulloinkin puhutaan. Mitä tarkoitetaan, kun puhutaan esimerkiksi täydennyskoulutuksesta, lisäkoulutuksesta tai muuntokoulutuksesta ja ymmärtävätkö kaikki samoin.

Mono-osaajuudesta moniosaajuuteen

Yleisesti työelämässä on suuntaus työntekijöiden moniosaajuuteen päin aiemman mono-osaajuuden sijaan. Miten osaaminen ja osaamistarpeet tunnustetaan ja tunnustetaan ja miten siitä palkitaan työntekijöitä? Ehdotamme pilottihanketta moniosaajuuden tunnistamiseksi työpaikoilla ja sen mahdollistamiseksi.

Pieniä osaamiskokonaisuuksia tarvitaan lisää

JHL kiinnittää huomiota siihen, miten pienet osaamiskokonaisuudet (micro-credentials) voitaisiin tehdä näkyväksi ja toisaalta, miten saadaan pieniä osaamiskokonaisuuksia tarjolle lisää? Koulutusjärjestelmän modulaarisuuden ja ketteryuden kehittäminen olisi erittäin tarpeellista. Tällä hetkellä ammatillisen koulutuksen tarjonta opiskelijalle on tyypillisesti vähintään tutkinnon osan laajuinen. Tämä ei useinkaan palvele työelämän suoria ja erityisiä ajankohtaisia tarpeita vaan tarvittaisiin vielä tutkinnon osaa pienempiä osaamiskokonaisuuksia.

Osaamismerkkien hyödyntämistä tulisi harkita

JHL esittää harkittavaksi, voisiko työelämässä hankittua osaamista tunnustaa esimerkiksi Open Badge -osaamismerkkejä hyödyntäen? Tiedetään, että työpaikoilla ei ole keinoja tunnustaa eikä tunnustaa työntekijöiden osaamista. Kun henkilöstön osaaminen on keskeinen organisaation menestystekijä, olisi pikaisesti kyettävä löytämään työkalut henkilöstön osaamisen näkyväksi saattamiseksi ja

hyödyntämiseksi. Lisäksi olisi huomioitava myös työntekijöiden olemassa oleva potentiaali uuden oppimiseen. Myös tähän tarvitaan työkaluja.

Kaiken osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen luotava rakenteet

Aikuisväestön osaamisen tunnistaminen tulee saada vakiintuneeksi osaksi kansallista järjestelmää. Joissakin Euroopan maissa on jo kansalaisyhteiskunta päästä tunnistuttamaan oma osaamisensa perustaidoista ammatilliseen osaamiseen aina yliopistotasoon saakka. Niin työssä kuin työelämän ulkopuolella oleva, ammatin vaihtoa suunnitteleva tai maahan muuttanut kuin jonkin suuren elämänmuutoksen jälkeen uraohjausta tarvitseväkin pääsee siten ammattitaitoisten asiantuntijoiden ohjauksessa löytämään omat vahvuutensa. Virallisesta osaamisen tunnistamisesta saatava todistus toimii perustana urasuunnitelmille tai tukee palkkaneuvotteluissa.

Suomessa on jo paljon osaamista aikuisväestön osaamisen tunnistamisesta. Osaamisen tunnistamisen oikeudesta tulisi tehdä pysyvä osa järjestelmäämme myös koulutuksen ulkopuolella oleville niin, että sen hyödyt näkyisivät esimerkiksi työllisyyden ja työssäjaksamisen paranemisella, työurien pitenemisillä, ammatinvaihdon helpottumisella, tai maahanmuuttajien työllistymisen sujuvoittamisella.

JHL ehdottaa muualla kuin virallisessa koulutusjärjestelmässä hankitun osaamisen valtakunnalliseen tunnistamiseen ja tunnustamiseen liittyvää pilottihanketta, jonka myötä Suomeen luotaisiin järjestelmä, jonka kautta jokainen työntekijä voisi halutessaan käydä tunnistuttamassa ja tunnustuttamassa oman ammattiosaamisensa. Ammattiliitot ovat jo nyt olleet vahvasti mukana osaamisen arvioinnissa esimerkiksi ammatillisen koulutuksen ja tutkintojen saralla, ja ammattiliittojen osaamista kannattaisi hyödyntää myös pilottihankkeessa.

Lisätietoja:

Heini Wink
koulutuspoliittinen asiantuntija
heini.wink@jhl.fi

Marjut Manka
koulutuspoliittinen asiantuntija
marjut.manka@jhl.fi

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Päivi Niemi-Laine
puheenjohtaja

Teija Asara-Laaksonen
toimialajohtaja